

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1984-1985

6 JUNI 1985

WETSVOORSTEL

waarbij de titel van stad wordt verleend
aan de gemeente Moeskroen

(Ingediend door de heer Detremmerie)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Moeskroen, in het westen van de provincies Henegouwen, tussen de Franse grens en de taalgrens, wordt terecht de hoofdplaats genoemd van het Belgische gedeelte van het oude Frans-Vlaanderen uit de Boergondische tijd.

Er bestaan zeventienvijftig vormen van de naam Moeskroen, gaande van Mons-Ceuteron (944) tot Mucron (1743). De huidige schrijfwijze komt voor het eerst voor in 1386.

Volgens de meest geloofwaardige theorie zou Moeskroen afgeleid zijn van Mons-Ceuteron, naar de naam van een Keltische godheid die door de Galliërs op een van de heuvels aldaar werd vereerd, waar ook een altaar voor die god was gebouwd. In 1891 werden resten van een Romeinse nederzetting in het gehucht Mont-à-Leux ontdekt, zodat mag worden aangenomen dat althans een gedeelte van de stad in de Gallo-Romeinse tijd bewoond was.

Vlak bij de grens met Frankrijk zou Moeskroen doorheen zijn hele geschiedenis, zowel de voor- als de nadelen van die aparte geografische ligging ondergaan.

De textielindustrie, waaraan de plaats haar huidige ontwikkeling dankt, kwam van de rijke buursteden; vlas werd al in 1453 bewerkt (via Kortrijk), molton in 1758, nadien wol (via Robeke-Toerkonje) en katoen in 1810 (via Gent); eerst in ambachtelijke vorm, nadien in fabrieken en ten slotte op industriële schaal vanaf 1870.

Gelegen in de omstreken van de versterkte steden Kortrijk, Rijsel, Menen en Doornik, had de streek te lijden van elke belegering van die vestingen en van de kwetsbaarheid van een kunstmatige grens die vaak werd geschonden en verlegd, o.m. tijdens het gevecht bij Moeskroen in 1794 (de Franse troepen van generaal Pichegru hakten er de bondgenoten van generaal Clerfayt in de pan) en het incident te Risquons-Tout in 1848 (waar de Belgische strijdkrachten van generaal Fleury het legioen van Blervacq terugdreven).

Chambre des Représentants

SESSION 1984-1985

6 JUIN 1985

PROPOSITION DE LOI

accordant le titre de ville
à la commune de Mouscron

(Déposée par M. Detremmerie)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Mouscron, sise à l'ouest de la province du Hainaut, entre la frontière française et la démarcation linguistique, peut prétendre au titre de capitale de la portion belge de l'ancienne Flandre wallonne de l'époque bourguignonne.

Il existe cinquante-six formes du nom de Mouscron, de Mons-Ceuteron (944) à Mucron (1743). La première mention de l'orthographe actuelle date de 1386.

La thèse qui rencontre le plus de crédit, est celle qui fait dériver Mouscron de Mons-Ceuteron, du nom d'une divinité celtique qu'honoraient les Gaulois sur une de ses collines où elle avait un autel. La découverte en 1891, des vestiges d'un camp romain au Mont-à-Leux, laisse supposer qu'au moins une partie de la ville était habitée dès l'époque gallo-romaine...

Bâtie à proximité de la France, Mouscron eut à subir tout au long de son histoire les influences tant heureuses que malheureuses dues à cette position géographique spéciale.

Le textile, à qui elle doit son développement actuel, lui vint de ses riches voisins; l'on y travaillait déjà le lin en 1453 (via Courtrai), le molleton en 1758, puis la laine (via Roubaix-Tourcoing), et le coton en 1810 (via Gand); tout d'abord sous une forme artisanale, puis manufacturière et enfin industrielle à partir de 1870.

A la périphérie des places fortes environnantes de Courtrai, Lille, Menin et Tournai, la contrée souffrit à chacun de leur siège de la fragilité d'une frontière artificielle bien souvent violée et déplacée, entre autres, le combat de Mouscron en 1794 (les troupes françaises du général Pichegru y défirent les alliés du général Clerfayt) et l'échauffourée du Risquons-Tout en 1848 (où les forces belges du général Fleury refoulèrent la légion de Blervacq).

De families van Leuven (voor 1332), de la Barre (1332-1589), de Liedekerke (1589-1645), Basta (1645-1682) en Ennetières (1682-1875) volgden elkaar op als heren van Moeskroen, dat in 1627 door Filips IV, koning van Spanje en Vorst der Nederlanden, tot graafschap werd verheven.

Moeskroen maakte deel uit van de roede der dertien parochies, een afhankelijkheid van de kasselrij Kortrijk. Het huidige gemeentewapen werd in 1676 door de familie Basta verleend.

Het prachtige stadhuis (1888) met zijn gotisch geïnspireerde architectuur getuigt van de bloei van de gemeente op het einde van de 19^e eeuw.

Van zowat 600 zielen omstreeks 1200, nam de bevolking gestaag toe, eerst traag maar nadien vrij snel vanaf 1870: 1469 (800 inwoners en 165 woningen), 1529 (2 000 inwoners), 1696 (1 695 inwoners en 406 woningen), 1795 (2 900 inwoners en 636 woningen), 1797 (4 257 inwoners), 1846 (6 175 inwoners), 1876 (9 840 inwoners), 1900 (19 366 inwoners en 4 790 woningen), 1920 (23 622 inwoners en 6 190 woningen), 1940 (35 938 inwoners en 11 210 woningen) en 1966 (37 624 inwoners en 12 850 woongelegenheden).

Op 1 januari 1977 werden Dottenijs, Herzeeuw en Luigne in het kader van de samenvoeging der gemeenten bij Moeskroen gevoegd. Moeskroen beslaat thans een oppervlakte van ongeveer 4 000 ha en telt 55 000 inwoners. Het komt voor onder de steden die in de Atlas van België, opgemaakt onder toezicht van de Hoge Raad voor de Statistiek, als dusdanig zijn vermeld.

Op economisch vlak neemt Moeskroen een sleutelpositie in. Het is het grootste textielcentrum van het Waalse gewest, met meer dan 51 % van de Waalse produktie.

Moeskroen is ideaal gelegen op het kruispunt van hoofdwegen en spoorweglijnen. Er zijn verschillende tolkantoren gevestigd en het vormt het belangrijkste overgangspunt van de Frans-Belgische grens.

Voorts is Moeskroen de hoofdplaats van een administratief arrondissement van de provincie Henegouwen, van twee gerechtelijke kantons en van een dekenij van het bisdom Doornik.

Moeskroen heeft een Kamer van Koophandel en Nijverheid, twee ziekenhuizen en verscheidene gasthuizen, talrijke scholen van alle netten en alle niveau's, een muziekacademie, een zwembad en verschillende sportcentra, een gemeentelijk slachthuis en een groot openbaar park.

De handel kent er een grote bloei. In de volksmond heeft men altijd van de stad Moeskroen gesproken.

Zowel om een ruim verspreid gebruik te bekrachtigen als om de eeuwenoude geschiedenis en de uitstraling van die gemeente recht te laten geschieden, moet bijgevolg aan Moeskroen de titel van stad worden verleend.

Een daartoe strekkend voorstel werd door het schepencollege van Moeskroen op woensdag 27 maart 1985 eenparig goedgekeurd.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

De gemeente Moeskroen wordt ertoe gemachtigd de titel van stad te voeren.

11 april 1985.

Les familles de Louvain (avant 1332), de la Barre (1332-1589), de Liedekerke (1589-1645), Basta (1645-1682) et d'Ennetières (1682-1875) se succédèrent en qualité de seigneurs de Mouscron, érigée en comté en 1627, par le roi d'Espagne Philippe IV, souverain des Pays-Bas.

Mouscron faisait partie de la verge des treize paroisses qui dépendait de la châtellenie de Courtrai. Les armoiries employées par l'administration communale sont celles des Basta et ont été octroyées en 1676.

Le magnifique hôtel de ville (1888), à l'architecture d'inspiration gothique, témoigne de l'épanouissement de la commune à la fin du XIXe siècle.

De quelque six cents âmes vers 1200, le développement de la population alla toujours croissant, lentement d'abord puis rapidement après 1870. Nous relevons: 1469 (800 habitants et 165 maisons), 1529 (2 000 habitants), 1696 (1 695 habitants et 406 maisons), 1795 (2 900 habitants et 636 maisons), 1797 (4 257 habitants), 1846 (6 175 habitants), 1876 (9 840 habitants), 1900 (19 366 habitants et 4 790 maisons), 1920 (23 622 habitants et 6 190 maisons), 1940 (35 938 habitants et 11 210 maisons) et en 1966 (37 624 habitants et 12 850 unités de logement).

Le 1er janvier 1977, Mouscron a accueilli Dottignies, Herseaux et Luigne dans le cadre des fusions de communes. D'une superficie de quelque 4 000 ha, Mouscron compte actuellement 55 000 habitants et figure au nombre des villes signalées comme telles dans l'Atlas de Belgique élaboré sous l'égide du Conseil supérieur de Statistique.

Elle occupe une position déterminante au point de vue économique. Elle est en effet le premier centre textile de Wallonie, avec plus de 51 % de la production wallonne.

Mouscron est idéalement située au carrefour des grands axes routiers et ferroviaires. Elle dispose de plusieurs postes de douane et constitue ainsi le premier point de passage de toute la frontière franco-belge.

Mouscron, par ailleurs, est chef-lieu d'arrondissement administratif de la Province du Hainaut, chef-lieu de deux cantons judiciaires et chef-lieu d'un doyenné du diocèse de Tournai.

Mouscron possède une Chambre de Commerce et d'Industrie, deux institutions hospitalières et plusieurs hospices, de nombreux établissements d'enseignement tous réseaux et tous niveaux, une académie de musique, un bassin de natation et plusieurs centres sportifs, un abattoir communal et un vaste parc public.

Le commerce y est aussi particulièrement florissant.

Dans l'usage populaire courant, la commune de Mouscron a toujours été qualifiée de ville. Il importe, dès lors, tant en vue de consacrer en droit un usage très largement répandu que pour répondre à l'ancienneté et au rayonnement de cette commune, de lui accorder le titre de ville.

Cette proposition a été votée à l'unanimité par le collège échevinal de Mouscron en date du mercredi 27 mars 1985.

J.-P. DETREMMERIE

PROPOSITION DE LOI

Article unique

La commune de Mouscron est autorisée à porter le titre de ville.

11 avril 1985.

J.-P. DETREMMERIE